

Τεχνολογικό
Πανεπιστήμιο
Κύπρου

Σχολή Επικοινωνίας και
Μέσων Ενημέρωσης

Μεταπτυχιακή διατριβή

**Η πρόσληψη του τηλεοπτικού περιεχομένου από τους
μετανάστες στην Κύπρο**

Μαριάννα Κουμέττου

Λεμεσός, Μάιος, 2018

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Μεταπτυχιακή διατριβή
Η ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΤΟΥ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Μαριάννας Κουμέττου

Λεμεσός, Μάιος, 2018

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Μαριάννα Κουμέττου, 2018

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της μεταπτυχιακής διατριβής από το Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα μεταπτυχιακή διατριβή αποτελεί το τελευταίο κομμάτι για την ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών μου σπουδών στο πρόγραμμα «Ψηφιακά Μέσα και Δημοσιογραφία». Το τελικό αποτέλεσμα που συμπυκνώνεται στις σελίδες που ακολουθούν αποτελεί την ολοκλήρωση σκληρής δουλειάς και συνεργασίας με μία σειρά ανθρώπων, οι οποίοι συνέβαλαν στην ολοκλήρωση της διατριβής μου.

Πρωτίστως, θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου Δρ. Δήμητρα Μηλιώνη για την πολύτιμη βοήθεια, την αμέριστη και ουσιαστική υποστήριξη, καθώς και για τη καθοδήγηση που μου πρόσφερε σε όλη την διάρκεια εκπόνησης της παρούσας μελέτης. Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω το Τμήμα Επικοινωνίας και Σπουδών Διαδικτύου για την ευκαιρία που μου έδωσε να πραγματοποιήσω αυτή τη μελέτη και έτσι να αποκτήσω πολλές εμπειρίες από αυτή.

Ευχαριστώ, επίσης, θερμά τα ιδιωτικά γραφεία εξεύρεσης εργασίας A.M. CONSUMER LTD και D.H. EMPLOYMENT AGENCY LTD. Συγκεκριμένα, ευχαριστώ την πιστοποιούσα υπάλληλο κ. Μαρούλλα Μαυρόχαννα και την κ. Δώρα Χατζηθωμά, καθώς και το Migrant Information Centre (Mihub) Λεμεσού για την πολύτιμη βοήθεια τους στην εύρεση μεταναστών.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου για την αμέριστη συμπαράσταση και την πολύτιμη στήριξη που μου πρόσφερε στις ατελείωτες ώρες μελέτης και συγγραφής της παρούσας έρευνας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μελέτη έχει τίτλο «Η πρόσληψη του τηλεοπτικού περιεχομένου από τους μετανάστες στην Κύπρο» και εκπονήθηκε από τη μεταπτυχιακή φοιτήτρια Μαριάννα Κουμέττου, υπό την επίβλεψη της Δρ. Δήμητρας Μηλιώνη. Η έρευνα ολοκληρώθηκε τον Μάιο του 2018.

Ένα σημαντικό θέμα το οποίο απασχολεί τα τελευταία χρόνια την ερευνητική κοινότητα είναι η μετανάστευση και συγκεκριμένα οι διάφοροι τομείς οι οποίοι επηρεάζονται από ή επηρεάζουν τα υποκείμενα (ντόπιους και μετανάστες) μιας χώρας. Ένα σημαντικό ερευνητικό πεδίο είναι ο ρόλος της τηλεόρασης στην ένταξη των μεταναστών στη χώρα υποδοχής, καθώς και η σχέση τους με αυτήν.

Η παρούσα μελέτη εστιάζει στους μετανάστες χαμηλής κοινωνικο-οικονομικής θέσης, συμπεριλαμβανομένων και των προσφύγων, οι οποίοι κατοικούν στην Κύπρο. Το κύριο ερευνητικό ερώτημα αφορά τον τρόπο με τον οποίο οι μετανάστες προσλαμβάνουν το περιεχόμενο των τηλεοπτικών προγραμμάτων στην Κύπρο και συνάμα εξετάζεται ο βαθμός κατά τον οποίο οι μετανάστες παρακολουθούν τηλεοπτικά προγράμματα από κυπριακούς σταθμούς. Για την απάντηση των πιο πάνω ερωτημάτων υιοθετήθηκε μεικτή μεθοδολογία, δηλαδή ένας συνδυασμός ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης.

Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι περίπου οι μισοί από τους συμμετέχοντες παρακολουθούν τηλεοπτικά προγράμματα από κυπριακούς σταθμούς. Μάλιστα, ο αριθμός του γυναικείου πληθυσμού είναι περίπου διπλάσιος από τον αριθμό των ανδρών τηλεθεατών. Οι κυριότεροι λόγοι για τους οποίους οι συμμετέχοντες δεν παρακολουθούν τηλεοπτικά προγράμματα είναι επειδή δεν έχουν τηλεόραση, δεν είναι γνώστες της ελληνικής γλώσσας και δεν έχουν διαθέσιμο χρόνο.

Επιπρόσθετα στην έρευνα εξετάστηκε εάν τα δημογραφικά στοιχεία των μεταναστών επηρεάζουν την παρακολούθηση τηλεοπτικών προγραμμάτων από κυπριακούς σταθμούς. Όπως διαπιστώθηκε, η παρακολούθηση τηλεοπτικών προγραμμάτων επηρεάζεται από τα χρόνια διαμονής των μεταναστών στην Κύπρο (όσο περισσότερα χρόνια διαμονής μένει ένας μετανάστης στην Κύπρο τόσο περισσότερες πιθανότητες υπάρχουν να παρακολουθεί τηλεοπτικά προγράμματα), τη χώρα καταγωγής τους (οι μετανάστες που κατάγονται από ανεπτυγμένες χώρες και παρακολουθούν τηλεοπτικά

προγράμματα είναι περισσότεροι από τους μετανάστες που κατάγονται από υποανάπτυκτες χώρες), την οικογενειακή τους κατάσταση (οι περισσότεροι μετανάστες που παρακολουθούν τηλεόραση είναι αρραβωνιασμένοι/παντρεμένοι), την ηλικία (οι μεγαλύτεροι σε ηλικία μετανάστες οι οποίοι παρακολουθούν τηλεόραση είναι περισσότεροι από τους νεότερους) και το φύλο τους (οι γυναίκες μετανάστριες οι οποίες παρακολουθούν τηλεοπτικά προγράμματα από κυπριακούς σταθμούς είναι περισσότερες από τους άνδρες).

Όσον αφορά τις συνθήκες παρακολούθησης τηλεοπτικών προγραμμάτων, διαπιστώθηκε ότι ο χώρος που προτιμούν οι πλείστοι μετανάστες να βρίσκονται όταν παρακολουθούν τηλεόραση είναι το σπίτι. Επιπλέον, οι πλείστοι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι όταν παρακολουθούν τηλεόραση συνήθως είναι μόνοι.

Αναφορικά με την ειρηνική συμβίωση μεταναστών και Κυπρίων, διαπιστώθηκε ότι οι μετανάστες αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα ως προς την κοινωνική τους ενσωμάτωση, αναδεικνύοντας τα κυπριακά ΜΜΕ ως ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια.

Σχετικά με τον τρόπο πρόσληψης του περιεχομένου των τηλεοπτικών προγραμμάτων το μεγαλύτερο ποσοστό των μεταναστών δηλώνει δυσαρεστημένο από τα τηλεοπτικά προγράμματα των κυπριακών σταθμών για ποικίλους λόγους. Συγκεκριμένα, ανέφεραν ότι τα κυπριακά ΜΜΕ τους περιθωριοποιούν, καθώς δεν ενδιαφέρονται για τα προβλήματα που τους απασχολούν και δεν τους βοηθούν να προσαρμοστούν ομαλά στις συνθήκες καθημερινής διαβίωσης. Θεωρούν ότι τα κυπριακά ΜΜΕ δεν συμβάλουν στην προσπάθειά τους για διατήρηση των πολιτισμικών στοιχείων και των παραδόσεών τους από τις χώρες καταγωγής, καθώς δεν επικροτούν την ενσωμάτωση αλλά την αφομοίωση. Με λίγα λόγια οι μετανάστες πιστεύουν ότι για να γίνουν αποδεκτοί από το κοινωνικό σύνολο οφείλουν να μοιάσουν στην πλειονότητα, αφήνοντας πίσω ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και συνήθειες που ξενίζουν από το «γνώριμο».

Ειδικότερα, διαπιστώθηκε ότι οι ερωτώμενοι θέλουν να παρουσιάζονται όλα τα περιστατικά ρατσισμού που υφίστανται οι μετανάστες, προσλαμβάνοντάς τα όμως με διαπραγματευτικό τρόπο, σε αντίθεση με τα πολιτικά θέματα τα οποία προσλαμβάνουν με αντιθετικό τρόπο, αφού θεωρούν ότι οι πολιτικοί συμπεριφέρονται υποκριτικά, ειδικότερα σε περιόδους εκλογών λόγω ψηφοθηρίας. Με αντιθετικό τρόπο ανάγνωσης προσλαμβάνουν τις ειδήσεις περί εγκληματικότητας και οικονομικής κατάστασης των

ντόπιων, τονίζοντας ότι η εγκληματικότητα δεν βρίσκεται στο DNA των ανθρώπων και ότι η εργοδότησή τους (έναντι των ντόπιων) οφείλεται κυρίως στο ευέλικτο ωράριό τους. Αναφορικά με την προβολή ειδήσεων για τους πλούσιους επενδυτές (ένα συχνό θέμα των ειδήσεων) παρατηρείται κυρίως μια ηγεμονική και δευτερευόντως διαπραγματευτική ανάγνωση της είδησης. Σχετικά με τις εκπομπές οι οποίες συμβάλουν στη διατήρηση των πολιτισμικών στοιχείων των μεταναστών, οι μετανάστες προσλαμβάνουν το περιεχόμενο τους με θετικό και ηγεμονικό τρόπο. Τέλος, όσον αφορά το περιεχόμενο των ενημερωτικών και ψυχαγωγικών εκπομπών, μερικοί μετανάστες το προσλαμβάνουν όπως έχει κωδικοποιηθεί (ηγεμονική ανάγνωση), ενώ κάποιοι άλλοι με διαπραγματευτικό τρόπο αφού θεωρούν ότι τα ΜΜΕ προβάλλουν τέτοια θέματα με στόχο την αύξηση της τηλεθέασης. Ωστόσο, αναγνωρίζουν ότι οι εκπομπές αυτές βρίσκουν μια προσωρινή λύση για τα προβλήματα των πασχόντων.

Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να αναφέρουν αλλαγές που θα επιθυμούσαν να πραγματοποιηθούν στα ΜΜΕ, όπως επίσης και εισηγήσεις προς τους δημοσιογράφους. Εν συντομία, διαπιστώθηκε ότι οι μετανάστες επιζητούν καλύτερες και ποιοτικότερες καθημερινές σειρές, λιγότερες εκπομπές λόγου, περισσότερες εκπομπές για μεταναστευτικά θέματα και γενικότερα προγράμματα που θα συμβάλλουν στην ομαλή προσαρμογή τους στη χώρα υποδοχής, όπως επίσης και εκπομπές οι οποίες θα τους βοηθήσουν στη διατήρηση των πολιτισμικών στοιχείων από τις χώρες καταγωγής τους. Όσον αφορά τις εισηγήσεις τους προς τους δημοσιογράφους υπογράμμισαν ότι θα ήθελαν οι δημοσιογράφοι να «μπαίνουν» στη θέση τους, ρωτώντας τους προσκεκλημένους τους απορίες που θα είχαν οι ίδιοι εάν ήταν μετανάστες. Συνεπώς, ζητούν και θέλουν δημοσιογράφους οι οποίοι να ασκούν το λειτούργημά τους «ακούγοντας την καρδιά τους» και όχι να ενεργούν «μηχανικά», χωρίς αισθήματα και έχοντας ως μοναδικό στόχο την αύξηση της τηλεθέασης.

Συνεπώς, τις πλείστες περιπτώσεις, οι μετανάστες δεν αποδέχονται παθητικά το τηλεοπτικό περιεχόμενο, αφού ως κοινό στις περισσότερες περιπτώσεις απορρίπτουν εν μέρει ή εξ ολοκλήρου την «ηγεμονική» ανάγνωση και προχωρούν στην αποκωδικοποίηση του τηλεοπτικού περιεχομένου με τους δικούς τους όρους.

Λέξεις κλειδιά: Μετανάστες, τηλεοπτικά προγράμματα, Κύπρος, πρόσληψη, νοηματοδότηση, δημοσιογραφική ηθική.

ABSTRACT

This postgraduate study is entitled "The Reception of Television Content by Immigrants in Cyprus" and was conducted by Marianna Koumettou, under the supervision of Dr. Dimitra Milioni. The study was completed in May 2018.

Nowadays, one of the most important issues that the research community deals with, is immigration and, in particular, the various parameters that are affected from or affect the subjects (locals and migrants) of a country. An important research area is the role of television in integrating immigrants into the host state and their relationship with them.

This study focuses on immigrants of low socio-economic status, including refugees, residing in Cyprus. The main research question relates to how immigrants understand the content of television programs in Cyprus and examines at the same time the extent to which immigrants watch Cypriot TV. In order to answer these questions, a mixed method was adopted, namely a combination of quantitative and qualitative analysis.

The study showed that about half of the participants watch TV programs from Cypriot channels. In fact, the number of women that watch TV programs is about twice than the number of men. The main reasons why participants do not watch TV shows are because they do not have television, do not understand the Greek language and do not have available time.

In addition, the study examined whether the demographics of immigrants affected Cypriot TV viewership. It was found that TV programs are influenced by the length of residence of immigrants in Cyprus (the longer immigrants live in Cyprus, the more likely they are to watch Cypriot television programs), their country of origin (more immigrants from developed countries watch TV programs are more than immigrants from underdeveloped countries), their marital status (most immigrants watching TV are engaged/ married), age (more older immigrants watch TV than younger immigrants) and gender (more women immigrants watch Cypriot TV programs than men).

Another outcome related to the conditions for watching television programs was that the place where most immigrants prefer to watch TV is the home. In addition, most respondents stated that when watching TV they are usually alone.

In relation to the peaceful coexistence of immigrants and Cypriots, immigrants reported that they are faced with many problems in regards to their social integration, pointing to the Cypriot media as one of the biggest obstacles.

Regarding the way the reception of the television programs by immigrants, most of them are displeased by the Cypriot TV program for various reasons. In particular, it was reported that the Cypriot media marginalize them, as the media are not interested in their problems and do not help them to adapt smoothly to the conditions of daily life. Immigrants believe that Cypriot media do not contribute to their effort to preserve the cultural elements and traditions of their countries of origin and they do not encourage integration but assimilation. In a nutshell, immigrants believe that in order to be accepted by society, they must resemble the majority, leaving behind their particular cultural characteristics and habits that deviate from what is considered “familiar”.

Specifically, in regard to sense-making processes of TV programs by immigrants, according to the respondents all cases of racism suffered by immigrants should be showed on TV, although they tended to negotiate their meaning. In contrast they tended to make oppositional “readings” of the political issues broadcaster by TV, considering that politicians behave hypocritically, especially during polling periods to canvass voters. Immigrant decoded news about crime and the financial situation of locals in oppositional ways, stressing that crime is not people's DNA and that the reason they are employed (over locals) is mainly due to their flexible working hours. In regard with the news about wealthy investors (a common topic in Cypriot news), immigrants make primarily a hegemonic and secondarily a negotiated “reading” of the news. Regarding TV shows that contribute to preserving migrant cultural elements, immigrants decode their content in a hegemonic way. Finally, as far as the content of information and entertainment programs is concerned, some immigrants decode it as encoded (hegemonic reading), while others made in a negotiated readings, considering that the media are promoting such issues in order to increase their ratings. Nevertheless, they acknowledge that such shows find a temporary solution to the problems of the sufferers.

What is more, respondents were asked to reflect on the changes they would like to see in the media, as well as suggestions for journalists. Briefly, it was found that immigrants are looking for daily shows of better quality, less talk shows, more

broadcasts on immigration issues and more programs which will help them adapt smoothly in the host country, as well as broadcasts that will help them preserve cultural elements from their countries of origin. Regarding their suggestions for journalists, they stressed that they would like journalists to "step in their shoes" by asking their guests the questions they would have if they were immigrants. Therefore, they ask journalists to live up to the social responsibility of their profession by "listening to their hearts" rather than acting "mechanically" without feelings and with the sole aim of increasing the ratings.

Consequently, in most cases, immigrants do not decode television content passively, since they, as the audience, in most cases reject hegemonic readings (in part or in full), and decode the television content in their own terms.

Keywords: Immigrants, television programs, Cyprus, recruitment, mentoring, journalistic ethics.